

Ερωτική επιστολή στη Γη, Π. Βάϊος (Συνέντευξη του Σ. Σαλγκάδο)

Φωτογραφία

Παπανάγνου Βάϊος
Ερωτική επιστολή στη Γη

Σεμπασιάο Σαλγκάδο με τη γυναίκα του

Από τη διεύθυνση: <http://www.tovima.gr/culture/article/?aid=521983>

Ο μεγάλος βραζιλιάνος φωτογράφος Σεμπασιάο Σαλγκάδο μιλάει για τη νέα φωτογραφική ιστορία του που λέγεται «Genesis», ένα πορτρέτο του πλανήτη χωρίς τα σημάδια του πολιτισμού

Όταν μιλάει για τις φωτογραφίες του ο Σεμπασιάο Σαλγκάδο δεν λέει «η συλλογή», «το άλμπουμ», «το πρότζεκτ», λέει «οι ιστορίες μου». Τις δύο τελευταίες δεκαετίες έχει πει άλλες δύο μεγάλες ιστορίες. Η καθεμιά τού πήρε σχεδόν μία δεκαετία για να την ολοκληρώσει. Η πρώτη είναι για τους εργάτες σε όλον τον κόσμο στο βιβλίο του «Workers» και η άλλη για τους μετανάστες στο «Migrations». Όλες του οι ιστορίες είναι παγκόσμιες. Η τελευταία λέγεται «Genesis» και για αυτήν ο βραζιλιάνος φωτογράφος ταξίδεψε σε 32 χώρες. Ήταν 60 χρόνων το 2004 όταν την ξεκίνησε. Είχαν περάσει σχεδόν 30 χρόνια από τότε που παράτησε την καριέρα του ως οικονομολόγος για να κυνηγήσει τις ιστορίες του με μια Pentax στο χέρι, δώρο της γυναίκας του, της Λέλιας. Όλοι θυμούνται μια φωτογραφία του Σαλγκάδο ακόμη κι αν

τη δουν μία φορά, και είναι αυτό το ιδιαίτερο οπτικό ιδίωμα που έχει, σαν ασπρόμαυρος ιμπρεσιονισμός, που τον κατηγοριοποιεί στους καλύτερους φωτογράφους του κόσμου, τον σημαντικότερο ντοκιμαντερίστα-φωτογράφο εν ζωή. Η ιστορία του «Genesis» είναι η ζωή σε αυτόν τον πλανήτη όπως ήταν στην αρχή, όταν ο άνθρωπος ζούσε μέσα στη φύση, και όλα τα ταξίδια του Σαλγκάδο ήταν σε αυτές τις περιοχές όπου ο πολιτισμός δεν έχει φθάσει ακόμη. Η ιδέα ήταν δική του και της Λέλιας, αποτέλεσμα της αφοσίωσής τους σε ένα μεγάλο περιβαλλοντικό έργο που είχαν αναλάβει μαζί, την αναδάσωση με εκατοντάδες χιλιάδες δέντρα μιας μεγάλης περιοχής τροπικού δάσους στην πατρίδα του στη Βραζιλία. Για τον ίδιο αυτό το βιβλίο είναι «μια ερωτική επιστολή στη Γη και στην επιμονή της φύσης».

Έχετε καταλάβει πλέον γιατί το ταξίδι ήταν τόσο σημαντικό για εσάς;

«Είμαι φωτογράφος-ντοκιμαντερίστας και αυτά που θέλω να φωτογραφίσω δεν είναι έξω από την πόρτα μου. Ταξιδεύω όλη μου τη ζωή. Ξεκινάω από μια ιδέα, δουλεύω το κόνσεπτ και μετά πρέπει να το κυνηγήσω. Η ζωή και η δουλειά μου ενώνονται. Δεν αποζητώ την περιπέτεια. Αυτό που με ενδιαφέρει είναι οι ιστορίες μου, ακριβώς όπως ένας δημοσιογράφος ξεκινάει να καλύψει το θέμα του. Δεν έχει σημασία η γεωγραφική τοποθεσία στην οποία βρίσκομαι αλλά η ιστορία στην οποία συμμετέχω».

Αν είχατε παραμείνει οικονομολόγος, δεν θα είχατε μια πιο κανονική ζωή;

«Τότε ταξίδευα περισσότερο από τώρα. Δούλευα σε ένα επενδυτικό fund στην Αγγλία και για τη δουλειά έπρεπε να βρίσκομαι στη Γουινέα, στην Ουγκάντα, στο Κονγκό, στη Ρουάντα και στο Μπουρούντι. Έπρεπε να συλλέγω πληροφορίες σε όλες αυτές τις χώρες και τα ταξίδια πέρα-δώθε ήταν ατελείωτα. Ούτε αυτό ήταν περιπέτεια».

Ποια ήταν η πιο δύσκολη εμπειρία σας στα ταξίδια για το «Genesis»;

«Στο Μπουτάν, στα σύνορα των Ιμαλαίων με την Κίνα, περπατούσαμε πάρα πολύ με τον βοηθό μου Ζακ Μπαρτελεμί για μια ιστορία που θέλαμε να φωτογραφίσουμε. Όταν ξεκινήσαμε την αποστολή είχε αρχίσει να βρέχει, αλλά θεωρήσαμε ότι δεν θα συνέχιζε. Δεν σταμάτησε ποτέ. Έβρεχε συνεχόμενα για δύο μήνες και ήταν αδύνατον να φωτογραφίσεις, ακόμη και να πλύνεις τα ρούχα σου ήταν αδύνατον, δεν στέγνωσαν ποτέ. Ήταν πολύ δύσκολη και απογοητευτική περίοδος. Δεν έχω καμία φωτογραφία από αυτή την αποστολή».

Έχετε γνωρίσει ανθρώπους σε όλον τον κόσμο. Ποιο είναι το συμπέρασμά σας για την ανθρωπότητα;

«Υπάρχει μόνο ένα είδος, μία φυλή, η ανθρώπινη. Ό,τι είναι απαραίτητο για τον πιο λευκό άνθρωπο είναι απαραίτητο για τον πιο μαύρο άνθρωπο, για τον πιο κόκκινο, για τον πιο κίτρινο. Είμαστε όλοι το ίδιο ζώο».

Έχετε φωτογραφίσει όμως και την ανθρώπινη σκληρότητα.

«Είμαστε το πιο σκληρό και αδίστακτο ζώο, το πιο επιθετικό. Ακόμη και το λιοντάρι σκοτώνει μόνο ό,τι χρειάζεται να φάει, δεν σκοτώνει για να βάλει σε ένα ψυγείο. Εμείς εκμεταλλευόμαστε ο ένας τον άλλον για να αυξήσουμε τους τραπεζικούς μας λογαριασμούς. Έχουμε σχολές που σε μαθαίνουν να σκοτώνεις ανθρώπους, οι στρατοί είναι σχολεία επιθετικότητας. Όλοι οι πόλεμοι μεταξύ μας, ο τρόπος που εκμεταλλευόμαστε όλα τα άλλα είδη, ζωικά και φυτικά, δείχνουν πόσο δύσκολο είδος είμαστε».

Πιστεύετε στη δράση των ατόμων ή των ομάδων;

«Πιστεύω στη συλλογικότητα. Η ιστορία μας είναι η ιστορία κοινοτήτων. Πιστεύω στην αλληλεγγύη, στην κοινότητα, και αυτές είναι οι πραγματικές αξίες για μένα. Δεν δέχομαι την ατομικότητα, τον κυνισμό και τον εγωκεντρισμό».

Μπορεί η τέχνη να πιέσει προς αλλαγές;

«Από μόνη της όχι. Αλλά η φωτογραφία μαζί με τη δημοσιογραφία, την ερευνητική τηλεόραση, τους ανθρωπιστικούς οργανισμούς, μπορεί να φτιάξει ένα σύστημα ενημέρωσης που να ξεκινάει τέτοιες συζητήσεις. Η δική μου φωτογραφία είναι μέλος αυτού του κινήματος, αλλά μόνη της δεν κάνει τίποτα».

Οι άνθρωποι είναι περισσότερο χαρούμενοι στη φύση ή στα αστικά περιβάλλοντα;

«Είναι πιο πολύ χαρούμενοι στη φύση γιατί από εκεί προερχόμαστε προτού μετοικήσουμε στις πόλεις. Όταν ζούσαμε σε επαφή με τον πλανήτη μας, ήμασταν λιγότερο επιθετικοί. Τώρα ζούμε σε διαμερίσματα, πρέπει να υπακούμε σε νόμους, να είμαστε προσεκτικοί, να πληρώνουμε τους φόρους μας, πρέπει να έχουμε κυβερνήσεις και θρησκείες, να ακολουθούμε πολιτικές και αποδεκτές πρακτικές. Ζούμε σε μεγάλη πίεση την οποία οι πρωτόγονες φυλές δεν γνωρίζουν».

Ποιο ζώο σάς πόζαρε πιο εύκολα;

«Οι χελώνες, οι φώκιες και οι φάλαινες. Φωτογράφισα ένα είδος φάλαινας, τη *Southern Right*. Έρχονταν στις βάρκες μας σαν σκύλοι. Κολυμπούσαν γύρω μας, μπορούσες να τις ακουμπήσεις, ήταν πολύ φιλικές. Ήταν καταπληκτικό το μεγαλύτερο ζώο στον πλανήτη - επτά μέτρα ήταν - να έρχεται έτσι δίπλα σου σαν κατοικίδιο».

Ο φωτογράφος είναι παρατηρητής ή συμμετέχων;

«Ο ντοκιμαντερίστας φωτογράφος συμμετέχει αναγκαστικά, δεν μπορεί να πάρει μια φωτογραφία και να φύγει. Χρειάζεται χρόνο για να γίνει μέρος της ιστορίας που τον ενδιαφέρει και όλοι όσοι κάνουμε αυτή τη δουλειά έτσι δουλεύουμε. Δεν είσαι φωτορεπόρτερ, πρέπει να έχεις την ταύτιση που απαιτείται και αυτό δεν γίνεται αν κλέψεις δυο στιγμές και φύγεις».

Γεννιέται κανείς με καλό μάτι για φωτογραφία;

«Για να είσαι πραγματικός φωτογράφος πρέπει να το έχεις. Μπορείς να εξελιχθείς τεχνικά, αλλά αν δεν έχεις το κατάλληλο κίνητρο δεν θα το κάνεις για πολύ. Η φωτογραφία είναι μια πολύ δυνατή γλώσσα, αλλά απαιτεί χρόνο και προσπάθεια. Για όσους δεν είναι πραγματικοί φωτογράφοι είναι πολύ βαρετή δουλειά».

Φωτογραφίζετε και τις προσωπικές σας στιγμές σε ασπρόμαυρο;

«Όλα σε ασπρόμαυρο, δεν παίρνω ποτέ έγχρωμες. Έχω έναν γιο που έχει σύνδρομο Ντάουν και τον φωτογραφίζω από τότε που γεννήθηκε ως τώρα που είναι 23 χρόνων πάντα σε ασπρόμαυρο. Πολύ λίγοι φωτογραφίζουν αποκλειστικά μονοχρωματικά και πρέπει να καταλαβαίνεις όλα τα γκρι και τις αποχρώσεις τους για να το κάνεις».

Παπανάννου Βάιος, Ερωτική επιστολή στη Γη, [Το Βήμα 14/7/2013](#)

ANTARCTICA, 2005. © Sebastião Salgado / Amazonas Images

Από τη διεύθυνση: <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22784&subid=2&pubid=4448818>

Sebastião Salgado, Amazonas, Brazil, 2009, from the series Genesis. © Sebastião Salgado / Amazonas Images

Από τη διεύθυνση: <http://kostasvakouftsis.blogspot.gr/2013/10/sebastiao-salgado-genesis.html>

Sebastião Salgado, The State of Amazonas, Brazil. 2009

Από τη διεύθυνση: <https://chloenelkin.wordpress.com/tag/sebastiao-salgado/>

Sebastião Salgado, Kafue National Park. Zambia. 2010. Amazonas images-Contact Press Images.

Από τη διεύθυνση:

<http://www.loeildelaphotographie.com/events/exhibition/sebastiao-salgado-genesis--2>

THE WHALES, Patagonia, Argentina. 2004

Από τη διεύθυνση: <http://kostasvakouftsis.blogspot.gr/2013/10/sebastiao-salgado-genesis.html>

Από τη διεύθυνση:

http://www.snpcultura.org/genesis_exposicao_sebastiao_salgado.html

Ασκήσεις

1. Όταν μιλάει για τις φωτογραφίες του ο Σεμπαστιάνο Σαλγκάδο δεν λέει *η συλλογή, το άλμπουμ, το πρότζεκτ*, λέει *οι ιστορίες μου*. Γιατί, πιστεύετε, ο διάσημος φωτογράφος προτιμά να ονομάζει έτσι τα έργα του; Θεωρείτε ότι η φωτογραφία είναι μια ξεχωριστή γλώσσα; Είναι κατά τη γνώμη σας ικανή να περιγράψει, να αφηγείται, να εκφράζει συναισθήματα, να ασκεί κριτική; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας αξιοποιώντας και στοιχεία από το φωτογραφικό έργο του Σαλγκάδο.
2. Ο Σαλγκάδο χαρακτηρίζεται φωτογράφος-ντοκιμαντερίστας. Διαβάστε προσεκτικά το κείμενο και απαντήστε τι είναι ο φωτογράφος-ντοκιμαντερίστας και ποια η διαφορά του από τον φωτορεπόρτερ.
3. Ποια είναι, σύμφωνα με τον Σαλγκάδο, η συνεισφορά της τέχνης στην αλλαγή στάσης ζωής; Συμφωνείτε με την άποψη αυτή;
4. Ποιες είναι οι αντιλήψεις του Σαλγκάδο για τον άνθρωπο, τη ζωή και το περιβάλλον; Σε ποιες αξίες πιστεύει; Ποια ταυτότητα του Σαλγκάδο αναδύεται μέσα από τις απαντήσεις που δίνει στη συνέντευξη; ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ
5. Το παραπάνω κείμενο είναι συνέντευξη. Αν συναντούσατε τον διάσημο φωτογράφο, ποιες επιπλέον ερωτήσεις θα του υποβάλατε; ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ